WISSELEN IN HET AZIATISCH PAVILJOEN

Een van de belangrijkste uitgangspunten voor de nieuwe inrichting van het Aziatisch paviljoen was om minder op te stellen. De ruimte onder de grond van vier en een half meter hoog had makkelijk meer vitrines kunnen herbergen, maar voor een gevoel van prettige ruimtelijkheid werd ervoor gekozen de middenruimte alleen voor sculptuur te houden en er geen losstaande vitrines met voorwerpen neer te zetten. Om toch de collectie zoveel mogelijk te kunnen tonen is besloten om vaker te wisselen. Dit geldt vooral voor de benedenverdieping, want de grote beelden op de, hoger gelegen, begane grondverdieping zijn natuurlijk lastiger te verplaatsen. Nog een reden is dat er in de verzamelingen China en Japan meer lichtgevoelige voorwerpen zijn, die maar een korte tijd opgesteld kunnen worden. Dat geldt voor de schilderijen en kimono's, maar ook lakwerk kan eigenlijk niet onbepaald in de vitrine blijven staan (maar daar is in het verleden niet altijd strikt de hand aan gehouden). Al met al is besloten om eens per half jaar te wisselen: in april en oktober is er voor de regelmatige bezoeker gelegenheid om een nieuwe selectie te komen bekijken.

Zo is er nu op de bovenverdieping een viertal aantrekkelijke bronzen beeldjes te bewonderen, waaronder de schenking van de zeldzame Karuppannasamy die elders in dit nummer wordt besproken. Beneden zijn de boeddhistische schilderijen weer van zaal gehaald en is daarvoor in de plaats een nieuwe selectie van tien kimono's gekomen, waaronder een bijzondere lange danskimono voor een geisha en zeven stuks mannenkleding. Dit is een bijzonder onderdeel van de omvangrijke collectie van vroeg 20e-eeuwse Japanse kleding die Jan Dees en René van der Star in 2009 schonken aan het Rijksmuseum. In Japan waren mannenkledingstukken voor officiële gelegenheden aan de buitenkant stevast van zwarte, effen zijde, maar konden aan de binnenkant van een bijzondere voering worden voorzien, waarmee de eigenaar zijn individuele smaak tot uitdrukking kon laten komen. Deze *private images* zijn vaak voorstellingen van zeer hoge weefkwaliteit en zagen bijna nooit het daglicht. Ze dienden tot genoegen van alleen de gebruiker en misschien een hele kleine kring van vrienden.

In de tegenoverliggende vitrine hebben het theekeramiek, de helm en het lakwerk plaatsgemaakt voor een selectie uit een uitzonderlijk bruikleen, eveneens bijeengebracht door Jan Dees en René van der Star. Hun verzameling van vroeg 20e-eeuwse Japanse kunst omvat ook lakwerk, waarvan zij een groep bijeen hebben weten te brengen die een goed beeld geeft van de ontwikkelingen in de periode van 1900 tot 1940.

Zoals de eerste voorzitter van de VVAK al zei: 'aan de innige bevrediging die het opbouwen eener verzameling schenkt, paart zich de drang tot wisselen.'

Mannenjas, zijde,
Japan, circa 1920-1940,
Rijksmuseum, inv.nr.
AK-RAK-2009-3-48.
Schenking van de heer
J. Dees & de heer
M.C.P.M. van der Star,
Rotterdam, 2009.

schappelijk onderzoek'. Jan Dees leeft bij dit credo en de redactie is verheugd dat hij in het hiernavolgende artikel een van zijn voorwerpen nader toe heeft willen lichten. Er zijn niet veel musea die vroeg 20^e-eeuws Japans lakwerk op dit niveau kunnen tonen; hopelijk kunt u een bezoek komen brengen en zullen de april- en oktober-wisselingen een vast punt in de VVAK kalender worden.

- *Menno Fitski is conservator Oost-Aziatische Kunst. Naast de zorg voor de opstelling in het Aziatisch Paviljoen van het Rijksmuseum doet hij onderzoek naar de geschiedenis van het verzamelen van Aziatische kunst en de collecties van de verzamelaar Herman Karel Westendorp (1868-1941).*

Literatuur

H.K.W. Westendorp, 'W.F. van Heukelom †', *Maandblad voor Beeldende Kunsten* 14/4 (1937), p. 125.

Jan Dees, *Taisho Kimono: Speaking of Past and Present*, Skira, Milaan, 2009.

Jan Dees, *Facing Modern Times: The Revival of Japanese Lacquer Art*, proefschrift Universiteit Leiden, 2007.

Afb. 1
 Buitenaanzicht van de
 Hōraizan schrijfdoos,
 l. 15,3 cm., br. 16,7 cm.,
 h. 2,3 cm., Japan, 1941.
 Verzameling Jan Dees
 en René van der Star;
 in bruikleen bij het
 Rijksmuseum te
 Amsterdam.